ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡΟΝΙΑ Β'. ΙΟΥΝΙΟΣ 1928 - ΤΕΥΧΟΣ 7ο

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ: «Δὲν θέλω νὰ σᾶς κουράσω περισσότερον κύριοι ἔνορκοι. Τὰ γεγονότα, μᾶς ἔδωσαν τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου. Καὶ ὅμως οὗτος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀρνεῖται μὲ κυνισμόν. Ἡ ἄρνησίς του ἀποδεικνύει ὅτι στὰ χέρια τῆς δικαιοσύνης βρίσκεται ἕνας ἀπὸ τοὺς τύπους ποὺ κακουργοῦν ἐνσυνείδητα, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπικινδύνους γιὰ τὴν κοινωνίαν τύπους, δίχως ἴχνος στοργικοῦ αἰσθήματος μέσα του, καὶ μὲ μοναδικὸν ἐλατήριον τῆς ζωῆς, τὸ μῖσος γιὰ τοὺς ὁμοίους του, τὴν καταστροφὴν καὶ τὸ ἔγκλημα. Ἡ κοινωνία ἀνέθεσε σ' ἐσᾶς τοὺς ἀντιπροσώπους της νὰ τὴν ὑπερασπισθεῖτε. Πράξετε τὸ καθῆκον σας»...

Σπάνια ὁ δημόσιος κατήγορος γίνεται συμπαθὴς στὸ ἀκροατήριο. Ὅταν προπάντων ζητᾶ ἀπὸ τὸ δικαστήριο, τὴν ἐπιβολὴ τῆς κεφαλικῆς ποινῆς γιὰ νεαρὸ κατηγορούμενο, μὲ ἐξωτερικὸ ποῦ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον, τότες ἡ εὐφράδεια του προξενεῖ δυσφορία, καὶ στοὺς ἐνόρκους ἀκόμα. Γι' αὐτὸ μόλις τέλειωσε τὸ κατηγορητήριο του, ὅλοι στὴ σάλα τοῦ κακουργοδικείου ἐννοιώσαν ἕνα αἴσθημα ἀνακουφίσεως καὶ τὰ βλέμματα στράφηκαν περίεργα πρὸς τὸ μέρος τοῦ κατηγορουμένου. Αὐτὸς χλωμὸς καταβλημένος, ἄκουε ὡς ἕνα σημεῖο μὲ ἀπάθεια, τὸ κατηγορητήριο, σὰν νὰ πρόκειτο γιὰ κάποιον ἄλλον. Στὶς τελευταῖες ὅμως φράσεις τοῦ εἰσαγγελέα, ξετινάχτηκε, σὰν νὰ διαπέρασε ἠλεκτρικὸ ρεῦμα τὸ σῶμα του. Τὸ χλωμό του πρόσωπο χρωματίσθηκε, κι' ἀπὸ τὸ ἄπλανο μάτι του ξέφυγαν ἀστραπές. Μιὰ γυναίκα, ὤμορφη ἀκόμα, μὲ βαμμένα μαλλιὰ τὸν κατέτρωγε μὲ τὶς ματιές της. Ἡ ταραχή του ἔγινεν ἀντιληπτὴ καὶ στὸν Πρόεδρο καὶ στοὺς ἐνόρκους... Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐπικράτησε ἀπόλυτη σιγὴ μέσα στὴ σάλα, προμύνημα κάποιου δραματικοῦ ἐπισοδείου...

— Τὸν λόγον ἔχει ἡ ὑπεράσπισις, εἶπεν ὁ Πρόεδρος.

Ὁ δικηγόρος τῆς ὑπερασπίσεως ὀρθός, ἕτοιμος γιὰ τὴ μονομαχία, τακτοποιοῦσε τὸ χαρτοφύλακα πάνω στὸ θρανίο του, καθυστερώντας ἐξεπίτηδες, γιὰ νὰ γεννήσει τὴν ἀνυπομονησία, καὶ νὰ ἐξαναγκάσει σὲ προσεκτικώτερη παρακολούθησι τῶν ἐπιχειρημάτων του. Μετὰ τὸν εἰσαγγελέα ἦταν ἡ σειρά του νὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπὸ τὴ ξακουστὴ αὐτὴ δίκη, γιὰ ἐξασφάλισι πελατείας. Εἶχε πεποίθησι στὴ νίκη. Τὰ ἐπιχειρήματά του ὁ εἰσαγγελέας τὰ βάσισε πάνω σὲ ὑποθέσεις ποὺ αὐτὸς μποροῦσε νὰ καταρρίψει. Ὁ κόσμος ἦταν βέβαιος γιὰ τὴν ἐνοχὴ τοῦ πελάτη του, δὲν βρέθηκεν ὅμως καμμιὰ ἀπὸ τὶς καταθλιπτικὲς ἀποδείξεις, ποῦ αἴρουν τελειωτικὰ τὶς ἀμφιβολίες τῶν ἐνόρκων καὶ τοὺς κάνουν νὰ γυρίσουν στὰ σπήτια τους δίχως τύψεις, ὕστερα ἀπὸ μιὰ καταδικαστικὴ ἐτυμηγορία. Τὰ λόγια του θὰ τοὺς κλόνιζαν ἀκόμα περισσότερο.

Ὅλοι τώρα ἦσαν ἕτοιμοι νὰ τὸν ἀκούσουν. Οἱ ἔνορκοι περίμεναν. Τὰ κεφάλια τῶν ρεπόρτερ σκυφτά, καὶ τὰ μολύβια των ἕτοιμα, νὰ ἀποθανατίσουν τὴ ρητορική του δύναμι. Οἱ σκιτσογράφοι ἀντίκρυ του δούλευαν κι' αὐτοὶ γιὰ τὴ δόξα του. Ἕνας ξηρὸς βῆχας, προμύνημα τῆς ἀρχῆς τοῦ λόγου, μιὰ ἀπότομη διευθέτησι τῶν μαλλιῶν, μιὰ νευρικὴ μετάθεσι τοῦ χαρτοφύλακα, καὶ μονομιᾶς οἱ πρῶτες τυπικὲς λέξεις. «Κύριοι Ἔνορκοι!»

Δὲν πρόφταξε νὰ προχωρήσει. Ὁ χωροφύλακας ποὺ καθότανε πλάϊ στὸν ἔνοχο προσπαθοῦσε νὰ τὸν συγκρατήσει στὴ θέση του, πιέζοντας μὲ χέρια βάναυσα τοὺς κομψοὺς ὤμους του...

— Δὲν ἔχω καμμιὰ πρόθεσι νὰ δραπετεύσω, τοῦ εἶπεν ὑψηλόφωνα κεῖνος μὲ μιὰ παράξενη ἐπιβολή. Ἄσε με. Θέλω νὰ μιλήσω κι' ἐγώ..

Τὸ κουδούνι τοῦ προέδρου μπῆκε σ' ἐνέργεια...

— Κατηγορούμενε, περισσότερη εὐλάβεια παρακαλῶ.

Ἡ γυναῖκα μὲ τὰ βαμμένα μαλλιὰ τινάχτηκε ὄρθια ἀπ' τὴ θέση της... Δυὸ γνωστοὶ ἔμποροι τῆς γυναικείας σάρκας, θεαταὶ τῆς πρωτοκαθεδρείας κυττάχθηκαν...

— Δὲν σοῦ τἄλεγα ψυθίρισεν ὁ ἕνας τοῦ ἀλλονοῦ, κουνώντας τὸ κεφάλι.

— Σίγουρα, θὰ κάνει καμμιὰ βλακεία, εἶπε μιὰ νοστι-

μοῦλα, καπελλοῦ τὸ ἐπάγγελμα, στὸ μεσόκοπο γείτονά της· Ἄχ πῶς φοβᾶμαι Θεέ μου!..

— Μὴν γλυκοσαλιάζεις γι' αὐτὸν μονάχα, κορίτσι μου, τῆς ἀπάντησε κεῖνος μὲ μάτι λάγνο, ἔχει κι' ἄλλους ἐδῶ μέσα, ποῦ θὰ σοῦ κάναμε ὅλα τὰ χατήρια...

— Κάτσε στὴ θέση σου κυρά μου, νὰ βλέπομε κι' ἐμεῖς, φώναξε κάποιος στὴ γυναῖκα μὲ τὰ βαμμένα μαλλιά...

Τὸ κουδούνι τοῦ προέδρου, χτύπησεν ἐπιτακτικώτερα... Ἡ ἡσυχία ἀποκαταστάθηκε, καὶ μιὰ μολυβένια γαλήνη πάλι, προάγγελος τῆς καταιγίδας, βασίλεψε στὴν αἴθουσα. Τὰ μάτια τῶν ἐνόρκων, τοῦ προέδρου καὶ τῶν δικαστῶν ἐξακολουθοῦσαν νᾶναι καρφωμένα πάνω στὸν κατηγορούμενο. Οἱ θεατὲς ποῦ δὲν εἶχαν καλὴ θέση στραβολαίμιαζαν, πασχίζοντας κι' αὐτοί, νὰ μὴν χάσουν τίποτα ἀπὸ τὴν ἔκφρασι καὶ τὰ λόγια τοῦ ἥρωα τῆς ἡμέρας. Τὴν πιὸ ἀνήσυχη ὅμως ἔκφρασι εἶχεν ὁ δικηγόρος τῆς ὑπερασπίσεως, ἡ γυναῖκα μὲ τὰ βαμμένα μαλλιά, καὶ μιὰ μεσόκοπη στρυμωμένη στὴ γωνιὰ τῆς αἴθουσας.

— Ἐμπρὸς κατηγορούμενε, ἔχεις τὸν λόγον.

— Ἤθελα νὰ πῶ δυὸ λογάκια στὸν κύριο ἀπὸ κεῖ, εἶπεν αὐτὸς δείχνοντας τὸν εἰσαγγελέα.

— Αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται, ἀπάντησεν ὁ Πρόεδρος, θὰ ἀποτείνεσαι σ' ἐμένα γιὰ ὅτι ἔχεις νὰ πεῖς.

— Πάει καλά... Ὁ κύριος εἰσαγγελέας, δικαίωμά του μὲ τρικλοποδιὲς νὰ πασκίσει νὰ μὲ στείλει στὴν καρμανόλια· αὐτὸ τὸ καλεῖ τὸ ἐπάγγελμά του· νὰ μὲ παρουσιάζει ὅμως στὸν κόσμο γιὰ τέρας ποῦ δὲν μπορεῖ ν' ἀγαπήσει, αὐτό, νὰ μὲ συμπαθᾶς κύριε Πρόεδρε, μοῦ φαίνεται πρόστυχο.

Ὁ πρόεδρος ἔκανε νὰ τὸν διακόψει, ὁ εἰσαγγελεὺς ὅμως τὸν σταμάτησε μ' ἕνα νεῦμα καὶ τὸν ρώτησεν ὕπουλα.

— Καὶ πῶς μπορεῖ ν' ἀγαπήσει κεῖνος ποῦ σκοτώνει;

— Ἔ! τὸ λοιπὸν αὐτοῦ γελιέσαι, εἶπε μὲ ὁρμὴ ὁ κατηγορούμενος, γιατὶ ἄ δὲν ἀγαποῦσα, δὲ θὰ σκότωνα!...

Μιὰ βοὴ ξεσηκώθηκε στὴν αἴθουσα.

— Μὴν τὸν πιστέψεις κύριε Πρόεδρε! ψέμματα! ψέμματα, λέει, φώναζεν ἡ μεσόκοπη...

Ἡ ἄλλη μὲ τὰ βαμμένα μαλλιά ἔβγαλε μιὰ φωνή, μισοσηκώθηκε, καὶ ξανάπεσε στὸ κάθισμά της.

— Ἀέρα!. ἀέρα!.. ἡ γυναῖκα λιποθύμησε, φώναζαν δυὸ τρεῖς...

— Δὲν εἶνε τίποτα... εἶπε κείνη μὲ μισόκλειστα μάτια... σωπάστε... μὴν κάνετε φασαρία γιὰ μένα...

— Κύριε Πρόεδρε, διαμαρτύρομαι, φώναξεν ὁ δικηγόρος τῆς ὑπερασπίσεως. Ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχει σώας τὰς φρένας... Τὸ μαρτυροῦν τὰ λόγια του!...

— Ἐσύ, τοῦ εἶπεν ὁ νεαρὸς ἐγκληματίας εἰρωνικά, νὰ μὴν προσβέρνεις.. Ἂν εἶνε γιὰ τὴν ἀμοιβή σου νᾶσαι ἥσυχος, τὰ ρέστα θὰ σοῦ τὰ μετρήσει ἡ μάννα μου.

Τὰ ἐπανειλημμένα κουδουνίσματα τοῦ Προέδρου, κι' ἡ φοβέρα πὼς θὰ διατάξει νὰ κενωθεῖ ἡ αἴθουσα, ἔφεραν στὸ τέλος τὸ ἀποτέλεσμά τους.

— Ὥστε ἀφορμὴ τοῦ ἐγκλήματός σου ἦταν γιατὶ ἀγαποῦσες; ρώτησε τὸν κατηγορούμενο μὲ τόνο γλυκερό.

Κεῖνος ἔσκυψε τὸ κεφάλι σωπαίνοντας.

— Τότες γιατὶ ἔκλεψες; ἐπανέλαβε. Τὶ γένηκαν τὰ κοσμήματά της;

— Ξέρω κι' ἐγὼ τὶ γένηκαν; θὰ τἄχει κρύψει ἡ μάννα μου, γιὰ νὰ νομιστεῖ πὼς τὴν σκότωσαν κλέφτες...

— Κύριε Πρόεδρε, εἶπε μὲ ὁρμὴ ὁ δικηγόρος τῆς ὑπερασπίσεως, ἐπιμένω στὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ὁ πελάτης μου ἔπαθε διασάλευσιν φρενῶν. Ἀπόδειξις ὅτι δὲν περιορίζεται στὴν ἀνισόρροπη ὁμολογία, ἀλλὰ κατηγορεῖ καὶ τὴ μητέρα του. Ζητῶ ἀπὸ τὸ δικαστήριον ἀναβολὴ γιὰ νὰ ὑποβληθεῖ σὲ φρενολογικὴν ἐξέτασιν.

— Συμφωνῶ μὲ τὴν ὑπεράσπισιν γιὰ τὴν ἀναβολήν, εἶπε ὁ εἰσαγγελεύς, γιὰ διαφορετικοὺς ὅμως λόγους... Ἐπιβάλλεται ἡ προφυλάκισις τῆς μητέρας του, καὶ ἡ ἀναζήτησις τῶν κοσμημάτων.

— Τὸ δικαστήριον ἀναβάλλει γιὰ πέντε λεπτὰ τὴν συνέχισιν τῆς δίκης εἶπεν ὁ Πρόεδρος, χτυπῶντας τὸ κουδούνι. Στὸ μεταξὺ ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν κατηγορούμενον...

— Τόνη τρελλάθηκες; τὶ εἶν' αὐτὰ ποῦ εἶπες! φώναξεν ἡ μεσόκοπη γυναῖκα ἀπὸ τὸ βάθος τῆς αἴθουσας μόλις ἀποσύρθηκαν οἱ δικασταί.

— Σώπαινε κυρά, τῆς ἀπάντησεν ἕνας χωροφύλακας,

ἀπαγορεύεται νὰ μιλᾶς μὲ τὸν Τόνη σου.

— Νὰ ἡ μητέρα του! φώναξε κάποιος. Αὐτὴ θάνε...

Ὅλοι σηκώθηκαν ὄρθιοι, βλέποντας πρὸς τὸ μέρος της. Ἡ γυναῖκα μὲ τὰ βαμμένα μαλλιὰ τὴν ἐπλησίασε παραμερίζοντας μὲ δυσκολία τὸν κόσμο. Κάτι τῆς εἶπε στ' αὐτί, κι' ἡ ἄλλη μονομιᾶς μὲ ὄψη τρομαγμένη ἔκανε νὰ βγεῖ ἀπ' τὴν αἴθουσα. Δὲν πρόφταξε νὰ περάσει τὴν πόρτα. Τὸ χέρι ἑνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς ἔπεσε βαρὺ πάνω στὸν ὦμο της.

— Ἔλα μαζύ μου κυρά, τῆς εἶπεν, ἔχω διαταγὴ νὰ σὲ συλλάβω...

— Τόνη τὶ ἔκανες! φώναξε πάλι κείνη καὶ ἀκολούθησε τὸν ἀξιωματικό, ἐνῶ τὴν ἴδια στιγμή, ὁ Πρόεδρος μὲ τοὺς δικαστὰς ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάθους, κι' ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπὸ μιὰ διπλανή, ξαναμπῆκαν στὴν αἴθουσαν καὶ καθῆσαν στὶς θέσεις τους. Τὸ προεδρικὸ κουδούνι διέκοψε τὸ θόρυβο.

— Κατόπιν τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ κατηγορουμένου ἡ δίκη ἀναβάλλεται δι' αὔριον. Ἐπιβάλλεται νὰ χυθεῖ διὰ τῆς ἀνακρίσεως ἄπλετον φῶς ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος.

— Καμμιὰ ἀνάγκη νὰ κουράζεστε, εἶπεν ὁ κατηγορούμενος σαρκαστικά... Πὲς μονάχα νὰ μοῦ δώσουν χαρτὶ καὶ μελάνι καὶ θἄχεις γραφτὲς αὔριο ὅλες τὶς πληροφορίες ποῦ σοῦ χρειάζουνται...

— Κόφτο βλάκα, εἶπε μέσα στὰ δόντια ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς προαγωγούς.

— Κάναμε λάθος ποῦ δὲν τοῦ σπάσαμε τὰ μοῦτρα, ψυθίρισεν ὁ σύντροφός του μὲ ὀργή.

— Θὰ διατάξω νὰ σοῦ δοθοῦν τὰ χρειώδη γιὰ γράψιμο εἶπε στὸν κατηγορούμενο ὁ Πρόεδρος. Στρέφοντας κατόπιν στὸ χωροφύλακα πρόσθεσε. Εἶνε περιττὸν νὰ ὁδηγηθεῖ στὰς κεντρικὰς φυλακάς... Ἀπόψε νὰ μείνει στὸ ἀπομονωτήριον τοῦ δικαστηρίου, ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν... Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπικοινωνία του μὲ κανέναν. ἀπολύτως...

Ὁ Πρόεδρος κοιμήθηκε ἀργὰ κεῖνο τὸ βράδυ. Ἡ παρτίδα τοῦ πόκερ, δὲν εἶχε πάει καλά. Ἀναγκάστηκε νὰ τὴν σταματήσει στὶς τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα γιατὶ ἔπρεπε

νὰ ξυπνήσει πρωΐ γιὰ τὸ κακουργοδικεῖο. Ἄνοιξε τὰ μάτια δύσθυμος μὲ τὴν ἀφαίμαξι ποῦ τοῦ γένηκε. Στὸ μυαλό του, πρὶν σηκωθεῖ ἀπ' τὸ κρεββάτι, ἐξακολουθοῦσε νὰ κάνει συνδυασμοὺς γιὰ τὰ κόλπα ποὺ τοῦ ἦρταν ἀνάποδα. Ἕνα πρὸ πάντων ποὺ τοῦ κόστισε τὴν κάσσα, τὸν ἐνοχλοῦσε πολύ. «Τὶ γκίνια, μουρμούρισε. Ἂν ἔλεγα πάσσο, δὲν θἄνοιγε κανένας ἄλλος καὶ θὰ τὴν γλύτωνα». Πίεσε τὸ κουδοῦνι καὶ μπῆκεν ὁ ὑπηρέτης.

— Τὶ ὥρα εἶνε ; ρώτησε.

— Ὀχτὼ περασμένες. Ἕνας χωροφύλακας σᾶς περιμένει μὲ κάτι χαρτιά...

— Φέρε μού τα.

— Εἶνε λέει σπουδαῖα, καὶ πρέπει νὰ τὰ παραδώσει στὰ χέρια σας.

— Πέστου νἄρθει μέσα, εἶπε τότες ὁ Πρόεδρος καὶ σηκώθηκεν ἀπ' τὸ κρεββάτι.

— Οἱ ἀποκαλήψεις τοῦ κατηγορουμένου, εἶπεν ὁ χωροφύλακας, δίνοντάς του ἕνα μεγάλο φάκελλο. Ἔγραφεν ὅλη τὴ νύχτα...

— Καλά, πήγαινε... Ἄφησέ με καὶ σύ, πρόσθεσε στὸν ὑπηρέτη. Δὲν θέλω νὰ μ' ἐνοχλήσει κανείς.

Ἀπὸ τὸ μυαλό του ἔσβυσαν μονομιᾶς οἱ δυσάρεστες εἰκόνες τῆς νύχτας, κι' οἱ συνδυασμοὶ τοῦ πόκερ. Ὁ δικαστὴς ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτό του. Δίχως νὰ ντυθεῖ, μὲ τὸ πυτζάμα ὅπως ἦταν, κάθισε στὸ μικρὸ γραφεῖο τῆς κάμαρας του, ἔβαλλε τὰ ματογιάλια, ξέσκισε βιαστικὰ τὸ φάκελλο, κι' ἀρχίνησε νὰ διαβάζει μὲ δίψα τὶς κόλλες ποῦ ξεχύθηκαν ἀπὸ κεῖ μέσα. Τὸ γράψιμο μὲ μολύβι, οἱ φράσεις ἀνώμαλες, γεμᾶτες ἀνορθογραφίες, μὲ γράμματα ποῦ ἀνεβοκατέβαιναν δίχως νὰ ἀκολουθοῦν μιὰ σειρά, ὅλ' αὐτὰ φανέρωναν τὴ ψυχικὴ ταραχὴ κείνου ποῦ συνέταξε τὸ πολυσέλιδο γράμμα. Ἔκφρασι ὀργῆς ζωγραφίστηκε στὸ πρόσωπο τοῦ Προέδρου μὲ τὶς πρῶτες φράσεις ποῦ διάβασε. Προχωρώντας ὅμως, ἂν καὶ τὸ κατώρθωνε μὲ μεγάλη δυσκολία, τὸ ἐνδιαφέρον ἀντικατάστησε κάθε ἄλλο συναίσθημα. Ὅταν τελείωσε ἔμεινε σκεπτικὸς στὴ θέση του ἐπὶ ἀρκετὴ ὥρα.

Στὴν ἰδιαίτερη αἴθουσα τῶν δικαστῶν, ὅπου τὸν πε-

ρίμεναν οἱ συνάδελφοί του, δίνοντας τὸ γράμμα στὸν εἰσαγγελέα, τοῦ εἶπε:

— Δὲν ξέρω ἂν ἔχομε νὰ κάνομε μὲ κακοῦργο, μὲ ἀνισόρροπο, ἢ μὲ δυστυχισμένο ποὺ ἔπεσε θῦμα τῶν συνθηκῶν. Διαβάστε καὶ πῆτε μου τὴ γνώμη σας. Οἱ ἀποκαλύψεις του εἶνε πλήρεις...

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΤΟΝΗ

«Αὐτὸς ὁ κύριος εἰσαγγελέας ποῦ θαρρεῖ πῶς κάτι κάνει ψεγαδιάζοντας ὅποιον τοῦ πέσει στὰ χέρια, δὲν ξέρει τὶ τοῦ γένεται... Μὰ καὶ τοῦ λόγου σου κύριε Πρόεδρε ὁ ἴδιος εἶσαι. Κι' οὔλοι αὐτοὶ ποῦ κάτσατε στὶς πολυθρόνες γιὰ νὰ μὲ δικάσετε δὲν ἔχετε ἰδέα ἀπὸ τίποτα, καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶς ποὺ σοῦ τὸ λέω ἔτσι ξεκάθαρα... Γράφω σ' ἐσένα ἐπειδὴ κατάλαβα ἀπὸ κάτι ματιὲς ποῦ μοῦρριχνες, πὼς δὲν ἔχεις χάσει ὁλότελα τὸν ἀνθρωπισμό, ἀνακατώνοντας στὸ μυαλό, μέρα καὶ νύχτα, οὔλα αὐτὰ τὰ κουροφέξαλα, ποὺ λέτε νόμους, καὶ ποὺ κάναν οἱ πλούσιοι, γιὰ τὴν εὐκολία τους, γιὰ νἆνε ἐν τάξει μὲ τὶς ἀτιμίες τους... Μὰ εἶνε κουροφέξαλα καὶ γι' ἄλλο λόγο... Γραφήκανε δῆθεν γιὰ νὰ ἐπιβάλλουν τὴ δικαιοσύνη δίχως νἄχουνε καμιὰ σχέση μ' αὐτή... Γιὰ νὰ δικάσει κανένας τὸν ὅμοιο του, δὲν τοῦ χρειάζουνται οἱ νόμοι αὐτοί, τοῦ χρειάζεται νὰ ξέρει κατὰ βάθος τὸν κόσμο. Ἐσεῖς ποῦ τὸν μάθατε; Μέσα στὰ γραφεῖα σας, γιὰ ξαπλωμένοι στὶς πολυθρόνες σας; Τὶ ξέρετε; Τὶ ἄλλο βλέπετε, ἐξὸν ἀπὸ κεῖνο ποῦ φαίνεται, κι' ἀπὸ τὰ τυπωμένα γράμματα ποῦ χοροπηδοῦν στὸ μυαλό σας γιὰ νὰ σκοτίζουν τὰ μάτια σας, καὶ ποῦ παπαγαλίζετε ἀπ' τὸ πρωῒ ὥς τὸ βράδυ! Ἀ δὲν ἦταν στὸ μέσο οἱ νόμοι σας, ἡ Νίτσα μου δὲ θἄταν πεθαμμένη αὐτὴ τὴν ὥρα... μὰ οὔτε κι' ἐγὼ θἄμουνα κλειδωμένος στὸ μπουντροῦμι τοῦτο, γιὰ νὰ μὲ βγάζετε ἀπὸ καιροῦ σὲ καιρὸ ὄξω, καὶ νὰ μὲ δείχνετε στὸν κόσμο σὰν ἕνα περίεργο ζῶο.

Κατὰ βάθος δὲν μοῦ κόφτει τίποτα. Ἔχω ξοφλήσει μὲ τὴ ζωὴ ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ ἡ Νίτσα ἀφῆκε τὸν κόσμο... Τὰ ψέμματα ὅμως τοῦ εἰσαγγελέα μὲ πείραξαν, γιατὶ εἶνε πρόστυχα... «Τὸ μῖσος εἶνε τὸ κυριώτερο ἐλατήριο τῆς ζωῆς μου», εἶπε. Ἂν τὸ πιστεύει αὐτὸ θὰ πεῖ πὼς εἶνε βλά-

κας... Μὰ δὲν εἶνε... Ἀπ' τὰ λόγια του φαίνεται ἔξυπνος γιὰ τὴ δουλιά του... Τἄπε αὐτὰ γιὰ νὰ τὸν πιστέψουν οἱ ἄλλοι... Τὸ λοιπὸν σοῦ γράφω μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ καταλάβεις τὶ τρέχει, καὶ νὰ δώσεις νὰ καταλάβουν ὅσοι δὲν τρῶνε κουτόχορτο...

Εἶμαι εἴκοσι ἕξη χρονῶν πάνω κάτω. Ὡστὴν ὥρα ποὺ πέθανε ἡ Νίτσα, δὲν πείραξα κανέναν... Ἤμουνα τίμιος ἄνθρωπος... Μὴ γελᾶς κύριε Πρόεδρε... Βέβαια κι' ἤμουνα τίμιος, καθὼς τὸ καταλαβαίνω ἐγώ... Ἀφοῦ ὁ πατέρας μου πέθανε φτωχός, δουλεύοντας οὔλη τὴ ζωὴ μεροκάματο, τὶ ἤθελες νὰ κάνει ἡ μάννα μου γιὰ νὰ θρέψει ἐμένα καὶ τ' ἀδέρφια μου; Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς δώδεκα ποῦ κάθισαν γιὰ νὰ μὲ δικάσουνε, θἄνε σίγουρα ἕνα δυὸ ἀπὸ κείνους ποὺ τὴν ὑποστήριζαν νὰ νοικιάσει τὸ σπῆτι ποὺ ἀνοιξε, γιὰ νὰ γλεντοῦν στὰ κρυφὰ ἐκεῖ μέσα. Ἂν ἦταν ἄτιμη ἡ δουλιὰ τῆς μάννας μου, τότες γιατὶ κι' αὐτοὶ νὰ μὴν εἶνε ἄτιμοι ποὺ τὴν ὑποστήριζαν; Ἂν ὁ χασάπης ποὺ σφάζει τὸ βῶδι εἶνε αἱμοβόρος τὶ εἶνε κεῖνος ποὺ τρώει τὰ μπιφτέκια του; Δὲν θέλω νὰ πῶ βέβαια πὼς ἡ δουλιά της εἶνε ὤμορφη. Μὰ τὶ νὰ κάνει γιὰ νὰ ζήσει; Νὰ κλέψει; Ἕνα τέτοιο πράμμα μπορούσαμε κι' ἐγὼ κι' ἐκείνη νὰ τὸ κάνομε πολὺ εὔκολα. Κάθε λίγο κοιμώτανε σπῆτι ἄνθρωποι μεθυσμένοι, καὶ ντόπιοι κι' ἐπαρχιῶτες μὲ τὸ πουγγὶ γεμᾶτο... Πολλοὶ τῆς ἔδιναν τὰ λεφτὰ καὶ τὰ κλείδωνε στὴν κάμαρά της.. Αὐτὸ θἄτανε ἀτιμία... Ἡ δουλειά της ἤτανε πρόστυχη... τὸ δέχουμαι, ὅπως ἦταν πρόστυχο κι' αὐτὸ ποὺ ἔκανα ἐγὼ μὲ τὴ Νίτσα. Εἶνε ὅμως σαχλὲς οἱ ἰδέες σας, πῶς δὲν μπορεῖ κανένας ν' ἀγαπήσει μιὰ γυναῖκα ποὺ τὴν ἀφίνει νὰ πηγαίνει μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλον, οὔτε πῶς κείνη δὲν μπορεῖ ν' ἀγαπήσει ἕνα τέτοιον ἄντρα. Τὴ Νίτσα δὲν τὴν ἀγάπησα γιὰ τὸ γλέντι. Ὁ πόθος μου γι' αὐτὴν δὲν ἔμοιαζε μὲ τοὺς δικούς σας ποὺ ἀνάβουν καὶ σβύνουν σὰν ὀχυρόχορτο. Τὴν ἀγαποῦσα γιατὶ τὴ θεωροῦσα κτῆμα μου... ἕνα κομμάτι δικό μου ποὺ ἀναγκαστικὰ ἄφινα γιὰ μιὰ στιγμὴ στὰ χέρια τῶν ἀλλονῶν, βέβαιος γιὰ τὰ δικαιώματά μου... Ἄ δὲ μὲ κατατρυβαίνεις κύριε Πρόεδρε τόσο τὸ χειρότερο γιὰ σένα καὶ γιὰ ὅλους ὅσοι κρίνετε πὼς δὲν μπορεῖ νὰ γένει μιὰ τέτοια ἀγάπη· θὰ πεῖ πὼς δὲν δοκιμάσατε ποτέ, μὰ οὔτε καὶ θὰ δοκιμάσετε τὶς ἀφάνταστες στιγμές, τὶς ἀπολαύσεις, ποὺ δί-

νει μιὰ περίπτωση σὰν τὴ δικιά μου... Κάθε μέρα ἡ ἀγάπη μου κεντριζότανε μ' ἕνα δυνατὸ διεγερτικό, μὲ τὸ μεθύσι μιᾶς καινούργιας κατάκτησης. Ἡ γυναῖκα ποὺ σ' ἀγαπᾶ ἔτσι, δὲ βλέπει μονάχα ἐσένα, γνωρίζει ἑκατό, πεντακόσιους καὶ μέσα σ' αὐτοὺς σὲ ξεχωρίζει... Νοιώθεις μιὰ περηφάνεια γιατὶ πάντα κερδίζεις στὴ σύγκρισι... Ἂν πῶ πὼς τὴν προτιμῶ ἀπὸ τὴν ἀνέφελη ἀγάπη ἑνὸς κοριτσιοῦ ποὺ ἔγινε καὶ ἀπομένει μονάχα δικό σου θάλεγα ψέμματα, ὅπως θάλεγε καὶ κεῖνος ποὺ, μὴν ἔχοντας ἐξασφαλισμένο τὸ ψωμί, ὑποστηρίζει πὼς προτιμᾶ τὴ θέση του ἀπ' τὸν πλοῦτο... Δὲν μπορεῖς ὅμως νὰ μοῦ ἀρνηθεῖς πὼς ἐσεῖς οἱ πλούσιοι δὲν νοιώσατε ποτὲ τὴ γλύκα τοῦ ψωμιοῦ ὅπως τὴν ἔννοιωσε αὐτὸς ὥρες, ὥρες. Μὲ δυὸ λόγια τὴ Νίτσα τὴν ἀγαποῦσα καὶ μ' ἀγαποῦσε καὶ κείνη ὡς ἕνα διάστημα, τόσο ποὺ δὲν μπορεῖτε ν' ἀγαπήσετε ἐσεῖς...

Τὰ βράδυα εἶνε ἀλήθεια, σὰν ἐρχότανε καὶ μ' εὕρισκε, κατασκοτωμένη ἀπ' τὴν κούρασι, δίχως κέφι, καὶ δίχως λαλιὰ στὸ λαρύγγι, μέ πρόσωπο χλωμιασμένο, ἅμα ἔπλυνε τὶς μπογιές. «Τόνη, δὲν μπορῶ πιά, μοῦ ἔλεγε, κύτταξε νὰ βροῦμε καμμιὰν ἄλλη δουλιά...» Σὲ λίγο ὅμως τὴν ἔκανα καὶ ξανάβρισκε τὰ κέφια, καὶ κελαϊδοῦσε χαρούμενα. Τὰ λόγια της αὐτὰ μοῦ ξέσκιζαν τὰ σωθικά, καὶ μ' ἔκαναν νὰ συχαίνομαι τὸν ἑαυτό μου. Μὰ τὶ μποροῦσα νὰ κάνω; Γράμματα δέν ἤξερα ὅσα ἔπρεπε γιὰ νὰ παρουσιαστῶ πουθενὰ καὶ νὰ γυρέψω μιὰ θεσούλα... Δὲν ἤμουνα χεροδύναμος γιὰ χοντροδουλιά... Ἡ μάννα μου μ' ἀνέθρεψε, δίχως νὰ ξέρει τὶ κάνει, σὰν πλουσιόπαιδο μέσα στὴν ντεμπελιά, κι' ἔτσι τὴ μέρα ποὺ ἔννοιωσα τὸν κόσμο, κατάλαβα πὼς εἶμαι κι' ἐγὼ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ πέρνουν τὸ δρόμο γιὰ τὸ ταξείδι δίχως προμήθειες, καὶ ποὺ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο ψάχνουν στὰ σκουπίδια νὰ βροῦν κάτι ἀπὸ κεῖνα ποὺ πετοῦν ὅσοι γεννήθηκαν κάτω ἀπὸ καλὸ ἀστέρι... Πολλές φορὲς λαχτάρησα νὰ σηκώσω κι' ἐγὼ τὸ κεφάλι ψηλώτερα, μὰ δὲν ἦταν τυχερό... Ἀνοιξα δυὸ φορὲς μαγαζὶ μὲ τὶς οἰκονομίες τῆς Νίτσας, μὰ καὶ τὶς δυὸ ἔπεσα ὄξω... Ὄχι πὼς δὲν ἤξερα νὰ δουλέψω γιὰ νὰ τραβήξω τοὺς πελάτες, οὔτε πὼς δὲν ἤξερα τὰ κάλπικα ποῦ τυλίγουν τοὺς χαλβάδες, ἤμουνα μονάχα βιαστικὸς καὶ δὲν περίμενα νὰ μαζέψομε ἀρκετὰ γιὰ νὰ μπορέσω νὰ νοικιάσω σὲ καλὸ μέρος. Ἅμα δὲν τραβάει

τὸ μαγαζί, τὸ νοῖκι δὲν βγαίνει εὔκολα, κι' οἱ νοικοκύρηδες δὲν πέρνουν ἀπὸ παρακάλια. Σὲ δεκαπέντε μέρες σοῦ τὰ βγάζουνε ἀλλὰ οὔνα ἀλλὰ ντοῦε. Γι' αὐτὸ ἀποφασίσαμε μὲ τὴ Νίτσα νὰ μὴν καταπιαστοῦμε πιὰ τίποτα προτοῦ ἐξασφαλίσουμε καλὰ τὴ δουλιά μας...

Ὡς τότες ἤτανε ἡ πιὸ πιστὴ γυναίκα. Οὔλοι αὐτοὶ οἱ λιμοκοντόροι ποὺ τῆς κάνανε τὸν ὤμορφο, δὲ μετρούσανε μιὰ δεκάρα... Κύτταζε τὴ δουλιά της... Οἱ ἄντρες ἦταν νούμερα, καὶ τίποτα παραπάνω, ὥστὴ μέρα ποῦ ὁ διάολος μπῆκε στὴ μέση...

Διάβασε κύριε Πρόεδρε καὶ θὰ μὲ κσταλάβεις. Θἄτανε τέσσερα χρόνια πάνω-κάτω ποῦ ἡ Νίτσα ζοῦσε μαζύ μου κάνοντας τὴ ζωή. Ὅτι τῆς συνέβαινε κάθε μέρα, τὸ βράδυ μοῦ τὤλεγε μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σῖγμα. Σκοτωνότανε στὴ δουλειὰ γιὰ νὰ μαζώξει ὅσα μποροῦσε, καὶ τὸ βράδυ ὅταν μετρούσαμε τὴν εἴσπραξη, ἦταν ἱκανοποιημένη βρίσκοντας πὼς κέρδισε κάτι περισσότερο ἀπὸ χτές. Ξαφνικὰ ἐδῶ κι' ἕξη μῆνες ἀρχίνησε νὰ γίνεται τεμπέλα, καὶ νὰ τὸ ρίχνει στὸ λοῦσσο... Ἐνῶ πρὶν ἡ δουλιά της ἦταν τ' ἀπόγεμμα, καὶ ποτὲς σχεδὸν δὲ ξενυχτοῦσεν ὄξω, τώρα δὲν ἔβγαινε πρὶν ἀπ' τὶς ἕξη, καὶ πολλὲς φορὲς γύριζεν ὕστερα ἀπ' τὰ μεσάνυχτα. Ὅταν τῆς ἔκανα τὴν παρατήρησι μοῦ εἶπε πὼς ἕνας γέρος πολὺ πλούσιος τὴν προσκαλοῦσε στὴν γκαρσονιέρα του... Στὸ μεταξὺ ἔπαψε σιγὰ σιγὰ νὰ μοῦ δίνει λογαριασμὸ γιὰ τὰ κέρδη της... Μοῦ ἔλεγε πὼς τώρα τελευταῖα, πέσαν πολλὲς γυναῖκες στὴν πιάτσα, καὶ χάνει κάθε μέρα τὴν πελατεία της... Τὸ πράμμα πήγαινε στὸ χειρότερο, καὶ μιὰ μέρα μὲ πιάσανε τὰ νεῦρα... Τότες κείνη βλέποντάς με νὰ κατσουφιάζω. «Νὰ μὴν σοῦ κόφτει γιὰ λεφτὰ Τόνη, μοῦ ἔκανε, ὁ γέρος ἀξίζει ὅσα οὔλοι αὐτοί, καὶ θὰ μοῦ δώσει μονομιᾶς ὅτι τοῦ γυρέψω...»

Τὴν ἐπαύριο γύρισε σπῆτι πολὺ ἀργά. Θἄτανε τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα. Μόλις μπῆκε στὴν κάμαρα πέταξε τὸ καπέλλο της χάμω καὶ ξάπλωσε στὴν πολυθρόνα λέγοντας: «Οὔφ! δὲν μπορῶ πιά, βασγιέστησα». Θάρρεψα πὼς τὰ λόγια της ἦταν ἀπ' τὴν κούρασι καὶ τὴ συχαμάρα τῆς δουλιᾶς. Τὴν πρόσεξα καλλίτερα καὶ κατάλαβα πὼς ἦταν μεθυσμένη, πράμμα ποὺ τῆς συνέβαινε πολὺ σπάνια ὄξω ἀπ' τὸ σπῆτι. Τὴν πλησίασα γιὰ νὰ τὴν χαϊδέψω, καὶ νὰ τὴν καλμάρω. Μονομιᾶς ὅμως ποὺ τῆς ἄγγιξα τὸ κεφάλι, ξετι-

νάχτηκε ὁλόρθη ξαγριεμμένη λέγοντας: «Μπᾶς καὶ μοῦ θὲς χάδια καὶ σὺ τώρα!... Αὐτὸ σοῦ ἔλειπε!» «Νίτσα τὶ ἔπαθες; κάνω, εἶσαι στὰ καλά σου;» «Ἄ! ναί, μοῦ εἶπε σφίγγοντας τὸ κεφάλι μὲ τὰ χέρια της, δὲν εἶμαι στὰ καλά μου, ἀλήθεια». Καὶ τότες ξέσπασε σ' ἕνα γέλοιο νευρικὸ ποῦ βάσταξε πολὺ ὥρα, ὥσπου τὸ γύρισε στὸ κλάμμα. Ἔπεσε πάλι στὴν πολυθρόνα, καὶ μὲ κρυμμένο τὸ κεφάλι, μέσα στὸ μπράτσο της, ἀνσσήκωνε τοὺς ὤμους μὲ τὸ κλάμμα ποὺ ἐξακολούθοῦσε. Σώπαινα ὡσότου συνέρτει. Καταλάβαινα πὼς ἔτρεχε κάτι πολὺ σοβαρό, μὰ ἤθελα νὰ μοῦ τὸ πεῖ δίχως νὰ τὴ βιάσω.

Στὸ τέλος σηκώθηκε ἀπότομα, ἄνοιξε τὴ τσάντα της καὶ πέταξε ἕνα μάτσο χαρτονομίσματα πάνω στὸ τραπέζι.

— Λεφτὰ ἄλλο τίποτε... πάρε... Ἄ δὲ σοῦ φτάνουν γιὰ νὰ γλυτώσω... πές μου πόσα ζητᾶς!...» Τὰ εἶπε αὐτὰ μὲ μεγάλη ὀργή, ἐγὼ ὅμως τρόμαξα...

— Νίτσα, τῆς φώναξα, ποῦ τὰ βρῆκες ὅλ' αὐτά; μπᾶς καί...

— Μὴ φοβᾶσαι. Δὲν κλέβω... μοῦ δίνουν ὅσα θέλω... μὰ εἶνε ντροπὴ ποὺ τὰ γύρεψα, εἶπε καὶ μὲ πλημμυρισμένα τὰ μάτια κλείστηκε στὴ διπλανὴ κάμαρα. Αὔριο, εἶπα μέσα, θὰ ξετάξω τὶ τρέχει, καὶ τὴν ἄφησα ἥσυχη κεῖνο τὸ βράδυ. Πέρασα ὅμως μιὰ νύχτα πολὺ ἄσκημη...

Τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τὶς δώδεκα, καθόμουνα στὸ καφενεδάκι ποῦ σύχναζαν κάτι ἄλλοι τῆς παρέας. Ἤμουνα μονάχος ἀκόμα. Ἔσπανα τὸ κεφάλι γιὰ νὰβρω τὸν τρόπο νὰ μάθω τὶ ἔτρεχε... Ὁ διάολος ἔβαλε πάλι τὸ πόδι του καὶ μὲ βοήθησε...

— Τόνη, μοῦπε κάποιος τῆς παρέας μόλις ἔκατσε πλάϊ μου, (περιττὸ νὰ γράψω τ' ὄνομά του) νὰ μὲ συμπαθᾶς γι' αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ πῶ, μὰ πρέπει νὰ πάρεις τὰ μέτρα σου...

— Τὶ εἶνε; τοῦ ρώτησα. Ἡ φωνή μου ἔτρεμε.

— Ἂν ἀφίσεις τὰ πράμματα νὰ τραβήξουν τὸ δρόμο τους θὰ χάσεις τὴ γυναῖκα σου.

Τὸν κύτταξα ἀποβλακωμένος, σὰν κεῖνον ποῦ βλέπει ξαφνικὰ νὰ τοῦ γκρεμνίζεται τὸ σπῆτι. Κεῖνο ποὺ φοβούμουνα ἦταν ἀλήθεια. Κάτι παράξενο. Ἂν καὶ τὴ μέρα κείνη σηκώθηκα μὲ τὴ πρόθεση νὰ ξετάξω καὶ νὰ μάθω, τὴ στιγμὴ ποὺ μοῦ μιλοῦσε ἔλεγα μέσα μου. «Τὶ καλὰ

ποὺ θᾶταν νὰ μὴν μάθαινα». Ἡ ἀμφιβολία εἶνε χίλιες φορὲς προτιμώτερη... Αὐτὸς ὅμως τὴ δουλιά του...

— Τὰ συνηθισμένα, ἐξακολούθησε. Σοῦ τὴν χάλασαν, σὰν ποὺ ἔχουν χαλάσει τόσες ἄλλες ὡστώρα. Πρέπει νὰ φερτεῖς ἀντρίκια γιὰ νὰ μὴν τὴν χάσεις ὁλότελα. Ἔχει τὴν Τοτὼ μυστικοσύμβουλο. Κείνη μοῦπε οὔλη τὴν ἱστορία... Εἶνε ξετρελλαμένη μὲ τὸ γυιὸ τοῦ Πατρίκα τοῦ μπαγκιέρη...

Ἐνόσω προχωροῦσε ἔννοιωθα μῖσος γι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, ποὺ πάσκιζε καλὰ καὶ σώνει νὰ τὰ μάθω οὔλα... Ἂν καταλάβαινε δὲν ἔπρεπε νὰ ρίχνει λάδι στὴ φωτιά... Ὅσο μιλοῦσε, τὸ αἷμα μοῦ ἀνέβαινε στὸ κεφάλι. Μὰ αὐτὸς τίποτα... Σταμάτησε πιὰ ὅταν δὲν εἶχε τίποτα νὰ μοῦ πεῖ. Ἐγὼ σώπαινα κυττάζοντάς τον.

— Τὶ μὲ ἀγριοκυττάζεις; μοῦ ἔκανε. Μπᾶς καὶ θάρρεψες πὼς ἔχω κανένα συμφέρο ; Σοῦ τὰ εἶπα γιὰ τὸ καλό σου...

«Νίτσα! γιατὶ νὰ τὸ κάνεις αὐτὸ σὲ μένα, ποῦ ἂν εἶχες ἀνάγκη θἄκοβα τὶς φλέβες γιὰ νὰ σοῦ χαρίσω τὸ αἷμα ποὺ τρέχει μέσα τους; Νίτσα! γιατὶ νὰ μὴν καταλάβεις πὼς δὲν εἶχα τίποτα πιὸ πολύτιμο ἀπ' τὴ ψυχοῦλα σου ; Τὶ πάει νὰ πεῖ ἂν αὐτὸς ποὺ σοῦλεγε πὼς σ' ἀγαπᾶ ἦταν γυιὸς τραπεζίτη ; Ἂν ἔσκιζες τὴν καρδιά μου θὰ τὴν ἔβρισκες πιὸ πλούσια ἀπ' οὔλα τὰ πλούτη, ποὺ σοῦ πρόσφερνε γιὰ νὰ κλέψει τὸ θησαυρό μου!... Γιατὶ νὰ μὴν μοῦ πεῖς ξεκάθαρα πὼς δὲν ἤθελες νὰ κάνεις τὴ ζωή ; Θἄκανα, μοῦλα τὰ δυνατά μου ὅτι μποροῦσα γιὰ νὰ σὲ ζήσω, φτάνει νὰ μὴν σ' ἔχανα. Θὰ γινόμουνα χαμάλης στὸ τελευταῖο. Θἄκανα ὅτι ἤθελες... Τὸ βράδυ ὅμως ἅμα θὰ γύριζα σπῆτι, θὰ σ' ἔβρισκα νὰ μὲ περιμένεις μὲ τὸ χαμόγελο κεῖνο, ποῦ ἔκανε τὰ λακουδάκια στὰ μάγουλά σου...»

Νὰ μὲ συμπαθᾶς κὺρ Πρόεδρε, ποὺ ξεχάστηκα καὶ σοῦ γράφω ἄλλα ἀντ' ἄλλων. Δὲν φταίω ἐγώ... Ἔχασα τὴ Νίτσα... καταλαβαίνεις; Νοιώθω κάποτε τὸ μυαλό μου νὰ σαλεύει...

Ὅταν ἔμαθα τὸ τὶ ἔτρεχε πῆρα τοὺς δρόμους δίχως νὰ ξέρω ποῦ τραβῶ. Καταστάλαξα σὲ μιὰ ταβέρνα ἀπόκεντρη, καὶ πίνοντας πῆρα τὴν ἀπόφαση... Θὰ ἔρτω σὲ ἐξήγησι μὲ τὴ Νίτσα εἶπα, καὶ δὲν πειράζει... Στὸ διάολο!... Ἂν τὸν ἀγαπᾶ αὐτὸν ἐγὼ πρέπει νὰ τραβηχτῶ. Θὰ

ξεριζώσω ἀπ' τὰ στήθια τὴν καρδιὰ νὰ τὴν πετάξω στὰ πόδια της. Ἔτσι θὰ τῆς ἀποδείξω τὶ ἀξίζει ὁ Τόνης. Θὰ μὲ κοροϊδέψουν βέβαια οἱ ἄλλοι ποὺ ἄφησα νὰ μοῦ φύγει ἡ γυναῖκα. Μπορεῖ καὶ νὰ φχαριστηθοῦν... Γιατὶ οὗλοι τους μὲ ζήλευαν... Κανένας δὲν περνοῦσεν ἔτσι ὁμονιασμένα μὲ τὴ δικιά του. Δυὸ λόγια φτάναν γιὰ τὴ συνενόησι μας... Αὐτοί, γιὰ νὰ τοὺς περάσει τὸ θέλημά εἶχαν πότε τὸ ξύλο, καὶ πότε τὴ φοβέρα... Ἔπειτα μπᾶς κι' ἦταν πιὰ ἀνάγκη νὰ τοὺς κάνω παρέα; Τὶ μ' ἔνοιαζε γιὰ τὶς ἰδέες τους; Θάφευγα μακρυὰ μὲ τὸ μαράζι μέσα μου. Μπορεῖ νὰ μοῦ συνέβαινε καὶ κάτι ποὺ νὰ γλύτωνα... Τὸ τράμ, ξέρω κι' ἐγώ: ἕνα αὐτοκίνητο, κάτι ἄλλο, μπορεῖ, νάκανε στὸ τομάρι μου κεῖνο ποὺ δὲν εἶχα τὴ δύναμι νὰ τοῦ κάνω μονάχος...

Ποῦ νὰ τὴν βρῶ τὴ δύναμι αὐτή; Ἂν εἶχα θάκανα κάτι ἄλλο καλλίτερο ποὺ μποροῦσε μὲ τὴ ζήλια νὰ φέρει τὴ Νίτσα στὰ σύγκαλά της... Θάλεγα δυὸ λογάκια τῆς Μέλπως, θὰ τῆς ἔκανα τὰ γλυκὰ μάτια... Ἤξερα πὼς γύρευεν ἀφορμὴ νὰ γείνει δικιά μου... Μούδωσε νὰ τὸ καταλάβω τόσες καὶ τόσες φορές!... Ἀφοῦ μιὰ μέρα εἶπα στὰ χωρατά, μπροστά της πὼς μ' ἀρέσουν τὰ ξανθὰ μαλλιὰ στὶς γυναῖκες, καὶ μονομιᾶς πῆγε καὶ τάβαψε, καὶ μοῦ κουβαλήθηκε χρυσοκίτρινη νὰ τὴν καμαρώσω. Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τὸ κάνω αὐτό... Δὲν μποροῦσα νἀγγίξω ἄλλη γυναῖκα...

... Τράβηξα σπῆτι μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ πῶ τῆς Νίτσας ξεκάθαρα πὼς ἦταν ἐλεύθερη νὰ κάνει ὅτι θέλει, ἂν πραγματικὰ τὸν ἀγαποῦσε αὐτόν, κι' ὕστερα νὰ πάρω τὰ μάτια μου γιὰ νὰ τραβήξω μακρυὰ ὅπου μὲ βγάλλ' ἡ ἄκρηα...

Ἐδῶ σὲ θέλω κύριε Πρόεδρε... Λῶσε ἐσύ, ἂν μπορεῖς μιὰ ἐξήγησι στὸ τὶ συνέβηκε... Ἐγὼ ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς δὲν καταλαβαίνω μεγάλα πράμματα...

Πρῶτ' ἀπ' οὕλα, πηγαίνοντας ἀντάμωσα στὸ δρόμο, κάποιον ἄλλον τῆς παρέας, ἕνα μόρτη ποὺ δὲν μὲ χώνευε.. Μὲ σταμάτησε. Ἀπ' τὰ πρῶτα λόγια του κατάλαβα πὼς κι' αὐτὸς ἦταν στὴν ὑπόθεση μὲ τὸ παραπάνω.

— Ἄμε ρὲ Γόνη, μοῦκανε, δὲν βάζεις φουστάνι καλλίτερα, ἀφοῦ δὲ ξέρεις τὴν ἀξία τοῦ παντελονιοῦ... Κατὰ ποὺ φέρνεσαι, γένηκες τὸ κορόϊδο οὐλονῶν...

Τὶ νὰ ἀπαντήσεις σ' ἕνα τέτοιο μόρτη; Τὰ λόγια

του ὅμως μὲ τάραξαν. Μοῦ πέρασε μιὰ ὑποψία μπᾶς κι' αὐτὸ ποῦ ἤθελα νὰ κάνω, δὲν ἦταν φέρσιμο ἀντρίκιο... Κλονίστηκα λιγάκι, ὕστερα μολαταῦτα συνῆρτα, κι' εἶπα μέσα μου. «Ὄχι!... αὐτοὶ δὲν ἔχουνε δίκηο! Κανένας δὲν πρέπει νἆνε σκλάβος τοῦ ἀλλουνοῦ ἐδῶ κάτω. Πρὸ πάντων τὴν ὥρα ποὺ πρόκειται γιὰ μιὰ γυναῖκα... Παλληκαριὰ πραγματικιὰ εἶνε νὰ τὴν ἀφίσεις ἐλεύθερη ὅσο κι' ἂν σοῦ κοστίζει αὐτό...»

Θἄτανε μιὰ μετὰ τὸ μεσημέρι. Ὥρα ποὺ πολὺ σπάνια πήγαινα σπῆτι. Ἄνοιξα σιγανὰ τὴν πόρτα τῆς κάμαρας. Βρῆκα τὴ Νίτσα ξαπλωμένη στὸ κρεββάτι. Εἶχε πάρει τὸ μπάνιο της καὶ ξεκουραζότανε. Στάθηκα καὶ τὴν εἶδα. Τὸ κομψὸ κεφαλάκι της, μὲ τὰ μισόσγουρα ξανθὰ μαλλιά, τὸ κεφάλι ποῦχε ξεκουραστεῖ ἀνέμελο, τόσες καὶ τόσες φορὲς πάνω στὸ στῆθος μου, ἦταν μισοχωμένο στὸ πουπουλένιο μαξιλάρι... Μὲ κύτταξεν ἀνήσυχα...

— Τὶ τρέχει Τόνη; μοῦ ἔκανε. Γιατὶ τόσο νωρίς; Ἡ φωνή της ἔτρεμε λιγάκι...

Ἔστρεψα κι' εἶδα γύρω μου. Τὸ δωμάτιο ἦταν ἀνωκάτω. Τὰ συρτάρια μισοανοιγμένα. Κουτιὰ χάρτινα κάτω στὸ πάτωμα, μιὰ τσάντα στὴ γωνιά, ἀσπρόρουχα πάνω στὴν κονσόλα καὶ στὸ τραπέζι. Ἔσφιξε τὴν καρδιά μου ἕνας πόνος δυνατός. Ἂν δὲν ἐρχόμουνα νωρὶς θὰ μοῦ ἔφευγε δίχως νὰ τὴν δῶ, σκέφτηκα... Τὴν κύτταξα πάλι κατάματα.

— Στὸ νοικοκεριὸ τῶχεις ρίξει σήμερα κατὰ ποὺ βλέπω, τῆς εἶπα...

— Εἶνε μέρες τώρα, μοῦ ἀπάντησε μὲ δυσκολία, ποὺ πρέπει νὰ ταχτοποιήσω τὰ ροῦχα μου. Μισοσηκώθηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι. Κάτσε, πρόσθεσε, γιατὶ στέκεις ὁλόρθος;

Ἡ τσάντα τοῦ χεριοῦ της, ἦταν πάνω στὸ κομμοντίνο. Καθισμένη στὸ κρεββάτι ἔσκυψε καὶ τὴν ἄνοιξε νὰ βάλλει ποῦδρα. Μὲ τὸ ἄνοιγμά της ἔπεσε χάμου κάτι.

— Οὔφ! κι' αὐτό! εἶπε. Βάλτο καλλίτερα πουθενά. Μοῦ φαίνεται πρόστυχο νὰ τῶχω στὴν τσάντα μου.

Ἦταν τὸ μικρὸ ναπολιτάνικο στυλέτο, ἕνα ἀτσάλι πρώτης, μὲ μύτη ψιλὴ σὰν βελόνα, δῶρο δικό μου ποὺ ἀπαιτοῦσα νὰ τῶχει μαζύ της γιὰ κάθε περίπτωσι. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ γνώριζε μποροῦσε πολὺ εὔκολα νὰ

βρεθεῖ κανένας ποῦ νὰ θελήσει νὰ τὴν πειράξει. Ἔσκυψα, τὸ πῆρα καὶ τὸ ἀπόθεσα πάνω στὸ κομμοντίνο.

— Δὲν μοῦπες γιατὶ γύρισες τόσο νωρὶς Τόνη;

— Ἔφαγες; τὴ ρώτησα ἀπότομα. Γιατὶ ἦρτα νὰ φᾶμε μαζύ...

— Παράξενο αὐτό, ἀπάντησε καὶ μὲ κύταξεν ὕποπτα. Πῶς τῶπαθες;

Εἶχε δίκαιο νὰ παραξενευτεῖ. Δὲν εἴχαμε τὶς ἴδιες ὧρες γιὰ τὸ φαΐ τῆς μέρας. Ἐγὼ σηκονόμουνα νωρίτερα ἀπὸ κείνη. Κατέβαινα κατὰ τὶς ἕντεκα. Ὡσὴ μιὰ ἔπαιζα τάβλι. Ὕστερα ἔτρωγα παρέα μὲ τοὺς ἄλλους στὸ μπὰρ τοῦ Κωστάκη, καὶ κατὰ τὶς τέσσερις γύριζα σπίτι ὅπου ἔβρισκα τὴν Νίτσα ἕτοιμη νὰ βγεῖ. Κείνη τὴ μέρα δὲν ἔφαγα, κατὰ πρῶτο ποὺ δὲν εἶχα ὄρεξι, κι' ὕστερα δὲν ἤθελα νὰ βρεθῶ πρόσωπο μὲ πρόσωπο μ' αὐτούς, ποὺ θὰ ζητοῦσαν ἀφορμὴ νὰ βάλλουν στὴ μέση τὸ ζήτημά μου.

— Δὲν εἶχα ὄρεξι σήμερα, γι' αὐτὸ προτίμησα νὰ φᾶμε μαζύ, τῆς ἔκανα. Διάταξε νὰ φέρουν περισσότερο φαγητὸ καὶ κρασί... Θέλω νὰ πιῶ λιγάκι...

— Κι' ἐγὼ θέλω νὰ πιῶ σήμερα εἶπε κείνη:..

Τὴν ὥρα ποὺ μπῆκεν ἡ δοῦλα κ' ἔφερε τὸ σερβίτσιο ἤμουνα στὴ διπλανὴ κάμαρα. Κατὰ σύμπτωσι, δὲν μὲ πῆρε τὸ μάτι της, γι' αὐτὸ κι' ἡ μαρτυρία ποῦ ἔκανε ἦταν ἀληθινή. Ὅταν ἀπόθεσε τὸ φαγητὸ στὸ τραπέζι, πῆγε στῆς ράφτρας, γιὰ ἕνα φουστάνι ποὺ περίμενε μέρες ἡ Νίτσα, μὲ διαταγὴ νὰ μὴν γυρίσει δίχως αὐτό.

Στεκόμουνα στὸ παράθυρο ποὺ βλέπει τὸ δρόμο, πίσ' ἀπ' τὸ στόρι, μὲ τὴ σκέψη στὴν κυβέντα ποὺ θ' ἄρχιζα μαζύ της; γιὰ νὰ τὴν ἀναγκάσω νὰ ξανοιχτεῖ... Ἤμουνα ἀποφασισμένος νὰ τῆς δώσω νὰ καταλάβει πὼς ὁ Τόνης ἔχει καρδιά... Ἔβλεπα βέβαια τὸ κάθε τι μαῦρο καὶ σκοτεινὸ μπρός μου, κι' ἤμουνα ζαλισμένος σὰν τὸ σκυλὶ ποῦ θὰ λυσσιάξει σὲ λίγο... Αὐτὸ ὅμως ἀφοροῦσε ἐμένα μονάχα.. Ὅλο τὸ ζήτημα ἦταν νὰ φερτῶ μαζύ της λεβέντικα.

Ξαφνικὰ εἶδα νὰ περνᾶ ἕνα αὐτοκίνητο... Γνώρισα μονομιᾶς κεῖνον ποὺ τ' ὁδηγοῦσε καὶ τὸ αἷμα μου ἀναστατώθηκε. Ἦταν ὁ γυιὸς τοῦ μπαγκιέρη. Προχωροῦσε σιγανὰ καὶ χτυποῦσε τὴν τρόμπα μὲ σηκωμένο τὸ κεφάλι πρὸς τὸ παράθυρο. Δὲν κατάλαβα καθόλου πὼς ἔγεινε τέτοια ἀναστάτωσι μέσα μου. Δίχως νὰ σκεφτῶ τὶ κάνω, πα-

ραμέρισα τὸ στόρι, καὶ τὸν κύτταξα στὰ μάτια. Ἂν ἤμουνα κοντά του ἡ Νίτσα σίγουρα θὰ ζοῦσε ἀκόμα... ἀλλὰ αὐτός... Ἂς εἶνε... Τράβηξε τὸ δρόμο του μονομιᾶς καταλαβαίνοντας πὼς δὲν ἤτανε ὥρα γιὰ τὸ σκοπό του...

— Τὶ κάνεις αὐτοῦ; μὲ ρώτησεν ἡ Νίτσα μὲ φωνὴ ποῦ ἔτρεμε πάλι.

Κατάλαβα πὼς εἶχε ἐρτεῖ στὴν κάμαρα μὲ τὸ ἄκουσμα τῆς τρόμπας. Συγκρατήθηκα καὶ δὲν τῆς ἔκανα νύξη.

— Πᾶμε νὰ φᾶμε, εἶπα, νοιώθω πὼς πεινῶ...

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ εἶδα αὐτόν, ποὺ πάσκιζε νὰ μοῦ τὴν κλέψει, ἄλλαξα ἰδέα. Πρέπει νὰ μὴν εἶμαι ἄντρας, σκέφτηκα, γιὰ νὰ δέσω τὰ χέρια καὶ νὰ τὴν ἀφίσω νὰ μοῦ φύγει δίχως νὰ πασκίσω τίποτα. Ἔπειτα γένηκε καὶ κάτι ἄλλο. Μοῦ φάνηκε χίλιες φορὲς πιὸ ὤμορφη ἅμα κάτσαμε στὸ τραπέζι. Φοροῦσε τὸ μῶβ παινιουὰρ ποῦ τῆς πήγαινε μιὰ χαρά. Τὴ λαχταροῦσα σὰν νὰ μὴν εἶχε γίνει ἀκόμα δικιά μου. Τὸ ποδαράκι της ξυπόλητο μέσα στὴ ρὸζ παντοῦφλα ἦταν προκλητικό. Μοῦρχότανε νὰ γονατίσω καὶ νὰ τὸ φιλήσω, νὰ κάνω τὶς σάχλες ποῦ κάνουν στὸ κινηματόγραφο, κεῖνοι ποὺ παίζουν τὸν ἐρωτεμένο. Τῆς ἔβαλλα μιὰ μπουκιὰ ἀπὸ μεζελίκια στὸ στόμα μὲ τὸ πηροῦνι μου. Ἀφοῦ δοκίμασε νἀρνηθεῖ, τραβῶντας τὸ κεφάλι, ἄνοιξε τὸ στόμα στὴν ἐπιμονή μου..

— Μὴν μὲ βιάζεις Τόνη, μοῦ ἔκανε, δὲν ἔχω ὄρεξι...

— Τότες ἂς πιοῦμε ἀπάντησα γεμίζοντας τὸ ποτῆρι της...

— Ὅσο γι' αὐτὸ ναί, εἶπε, καὶ τὸ ἄδιασε μονοροῦφι... Ἤπιαμε δεύτερο τρίτο καὶ τέταρτο... δίχως νὰ μιλᾶμε... Ἀδιάσαμε τὸ μπουκάλι... Σηκώθηκα κι' ἔφερα ἀπὸ τὸν μπουφὲ ἕνα ἄλλο... καὶ ξαναρχίσαμε... Ἡ Νίτσα ἔκανε νὰ σηκωθεῖ... Κάτι ζητοῦσε...

— Τὶ θὲς τῆς εἶπα...

— Ἕνα τσιγάρο, μοῦ ἔκανε...

— Στάσου τῆ; εἶπα νὰ σοῦ φέρω. Εἶχα βγάλλει τὸ σακκάκι στὴν ἄλλη κάμαρα. Πῆγα νὰ πάρω δῆθεν τὴ ταμπακιέρα μου. Ἐδῶ φέρτηκα ἄνανδρα. Τὸ τσιγάρο μὲ χασὶς ποὺ τῆς ἔδωσα. Αὐτὸ δὲ θὰ τὸ σύγχωρέσω ποτὲ στὸν ἑαυτό μου Ἅμα ρουφήξει δυὸ τρεῖς φορὲς σκέφτηκα, τελείωσε δὲ θὰ μοῦ ξεφύγει... Πίναμε καὶ καπνίζαμε... Ἡ Νίτσα δὲν βαστᾶ στὸ πιοτό, μὰ καὶ τὸ τσιγάρο ἔκανε

τὴν ἐνέργεια του. Ἀρχίνησε νὰ μιλᾶ τραυλίζοντας λιγάκι... Ἔλεγε κάτι μπερδεμμένα καὶ μ' ἔβλεπε παράξενα... Σ' ἐμένα τὸ πιοτὸ φέρνει μελαγχολία. Τὸ μαράζι ποὺ εἶχα μέσα μου ξεθύμανε ἀπ' τὰ μάτια μου. Ἀρχίνησαν νὰ τρέχουν. Κείνη μὲ κύτταζε στὴν ἀρχὴ μὲ ἀπορία, ὕστερα μὲ λυπήθηκε φαίνεται, σηκώθηκε ἀπ' τὴ θέση της κι' ἀρχίνησε νὰ μοῦ χαϊδεύει τὰ μαλλιά. Τὰ λόγια της ἐξακολουθοῦσαν μπερδεμμένα. Τώρα ποὺ τὸ σκέπτουμαι, κρίνω πὼς κείνη τὴ στιγμὴ στάθηκα ἀκόμα πιὸ ἄναντρος... Ἕνας πόθος ἀσυγκράτητος μὲ πλημμύρισε ὁλάκερο... Τὴν ἔσυρα στὴν ἀγκαλιά μου... Ὅπως ἦταν ζαλισμένη, τὸ πέσιμο τοῦ κεφαλιοῦ της πάνω στὸ μπράτσο μου τὴ ζάλισε φαίνεται περισσότερο... Τὰ μάτια της ἦταν κλειστά... Κόλλησα τὰ χείλη μου στὰ δικά της καὶ τὴν ἔσυρα στὸ κρεββάτι... Ἀφέθηκε δίχως ἀντίστασι. Τὰ χείλη της ὅμως ἦταν ζεστὰ καὶ μέσα στὴ ζάλη της μοῦ ἀντιπόδωσαν τὸ φιλί. Ἕνα φιλὶ τέτοιο, ποὺ ποτὲς δὲν μοῦχε δώσει ὡς τότες... Δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ Νίτσα ποὺ γνώριζα, ἡ γυναῖκα ποὺ εἶχα στὴν ἀγκαλιά μου... Ἦταν ὁ ἔρωτας!... Αὐτὸς δονοῦσε μ' ὅλη του τὴ δύναμι κεῖνο τὸ σῶμα!... Μέσα στὴν ἔκστασι, τὴ στιγμὴ ποὺ σὰν ὄνειρο, μοῦ φαινότανε πὼς κρατοῦσα τὸν Παράδεισο μὲ τὰ δυὸ χέρια, ἕνα ὄνομα ξεψύχησε στὰ χείλη της... Τὸ ὄνομα τοῦ ἀλλονοῦ... «Κώστα μου, πᾶρε με... εἶμαι δικιά σου γιὰ πάντα»...

Τὸ στῆθος της ἦταν ἀνοιχτό... τὸ στυλέτο μισὸ μέτρο μακρυὰ ἀπ' τὸ χέρι μου... Δὲ θυμᾶμαι πὼς γένηκε τὸ πρᾶμμα.. Κατάλαβα πὼς δὲ ζοῦσε πιά, σὰν εἶδα τὸ στυλέτο χωσμένο ὡς τὸ μανίκι, κατ' ἀπ' τὸ ἀριστερό της βυζί, καὶ μιὰ κορδέλλα κόκκινη νὰ κατρακυλᾶ ἀπ' τὸ στόμα της... Ἔβγαλα μιὰ δυνατὴ φωνή, ἅμα κατάλαβα τὶ εἶχα κάνει... Ἀ δὲ χτυποῦσε κείνη τὴν ὥρα τὴν πόρτα ἡ μάννα μου θὰ τέλιωνα καὶ τὴ δικιά μου ὑπόθεση μὲ τὸ ἴδιο στυλέτο καὶ δὲ θὰ περνοῦσα οὔλους αὐτοὺς τοὺς ἐξευτελισμοὺς ποῦ μ' ἀνάγκασε κείνη νὰ δοκιμάσω κρύβοντας τὴν ἀλήθεια μὲ τοὺς ξορκισμοὺς καὶ τὰ παρακάλια ποὺ μοῦκανε..

Ἐσεῖς τώρα κάτσατε σὲ κεῖνες τὶς πολυθρόνες, γιὰ νὰ μὲ δικάσετε καὶ νὰ μὲ τιμωρήσετε, νομίζοντας πὼς κάτι θὰ κάνετε.. Ἡ δουλιὰ αὐτὴ γένηκε... Ἔχω τιμωρήσει μονάχος τὸν ἑαυτό μου ὅσο ἔπρεπε σκοτώνοντας τὸ μισό μου εἶνε... Τὸ ἄλλο μισό, εἶνε ἕνα ζωντανὸ ρημάδι, ποῦ

ζεῖ μονάχα σὰν κοιμᾶται κάποτε... Τότες τοῦ παρουσιάζεται ἡ Νίτσα μὲ τὴν κόκκινη κορδέλλα στὸ στόμα, καὶ μὲ τὸ μανίκι τοῦ στυλέτου κάτ' ἀπ' τὸ βυζί, καὶ τοῦ μιλᾶ γιὰ τὸν πόνο της... Αὐτὸ τὸ ρημάδι σᾶς τὸ χαρίζω... Μπορεῖτε νὰ τὸ κάνετε ὅτι θέτε... μονάχα μὴν βασανίζετε ἄδικα τοὺς ἄλλους μὲ ἀνακρίσεις καὶ κολοκύθια... Τὴν ἀλήθεια οὔλη τὴν ξέρετε... Πράξετε τὸ καθῆκον σας!... χά! χά! χά! ἡ κοινωνία ἀνέθεσε σὲ σᾶς τοὺς ἀντιπροσώπους της νὰ τὴν ὑπερασπισθεῖτε! χά! χά! χά! Ἐμπρὸς κύριε εἰσαγγελέα! ξαναπές τα ἀκόμα μιὰ φορά!... Τὰ λὲς πολὺ ὥμορφα!!!»

....

— Ὥρα ν' ἀρχίσομε, εἶπεν ὁ Πρόεδρος, καὶ σηκώθηκε. Μαζύ του σηκώθηκαν κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι...

Ἄνοιξε μιὰ πλαϊνὴ πόρτα ἀπότομα... Ἕνας κλητήρας μπῆκε ταραγμένος...

— Κύριε Πρόεδρε, εἶπε, κάτι τρομερό!...

— Τὶ τρέχει; λέγε γρήγορα...

— Ὁ Τόνης... ὁ κατηγορούμενος...

— Λέγε λοιπόν!.. τὶ συμβαίνει; δραπέτευσεν, ρώτησεν ὁ εἰσαγγελεὺς μὲ ἀγωνία...

— Ὄχι!.. κάτι χειρότερο... Τὴν ὥρα ποὺ πήγαμε νὰ τὸν φέρομε, τὸν βρήκαμε στὸ ἀπομονωτήριο, μπρούμητο, βουτημένο στὸ αἷμα μὲ μιὰ σφαῖρα στὸ μυαλό. Δὲν μπορέσαμε ἀκόμα ν' ἀνακαλύψομε ποιὸς τοῦ πέρασε τὸ περίστροφο.

— Ζεῖ ἢ πέθανε, ρώτησεν ὁ πρόεδρος.

— Εἶνε ζεστὸς ἀκόμα... Εἶνε ὅμως νεκρός...

—Ἐξετέλεσε ὁ ἴδιος τὰ καθήκοντα τοῦ δημίου, εἶπεν ὁ εἰσαγγελεύς...

— Ἴσως, αὐτὸ ποὺ ἔγινε νὰ εἶνε τὸ προτιμώτερο, ἀπάντησεν ὁ Πρόεδρος σοβαρά... Μᾶς ἀπάλλαξε ἀπὸ ἕνα δίλημμα... Δὲν ξέρω ἂν ἡμεῖς εἴχαμε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν παραδώσομε στὸ δήμιο.

ΑΠ. ΛΕΟΝΤΗΣ